

**ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНИХ ВПЛИВІВ ПЕДПРАЦІВНИКІВ
СИРОТИНЦІВ НА ПРОЦЕС ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
УТРИМАНЦІВ В ГЕНДЕРНОМУ КОНТЕКСТІ**

Проблема вирішення суспільних завдань, зокрема ефективної психологічної адаптації та соціалізації дітей, залишених без опіки батьків, які перебувають у дитячих сиротинцях, є нагальною. Вона вимагає пошуку та обґрунтування нових концептуальних та методологічних підходів щодо розвитку системи гендерного виховання, так як деприваційний специфічний процес формування різноманітних моделей гендерних ролей не завжди узгоджується з існуючими традиційними соціально-психологічними стереотипами [1]. Феномен гендерної ідентифікації утриманців у наукових джерелах майже не зазначений, а отже, не розглядається в повному обсязі, як основне джерело успішної соціально-психологічної адаптації та реалізації сиріт у суспільстві [3]. Особливу увагу в нашій роботі займає вивчення фактора заміни ролей вторинних агентів соціалізації на первинні. В даному випадку ролі ретрансляторів соціального досвіду в інтернатних установах з моменту вступу до закладу утримання починають виконувати дорослі, які теоретично належать до вторинних агентів ідентифікації, і які мають впливати на дитину в звичайному недеприваційному середовищі лише опосередковано. Однак система організації виховного процесу у закладах побудована таким чином, що педагоги виконують роль первинних агентів соціалізації - батьків. Така штучна імітація сімейних та соціальних стосунків викривлює уявлення підлітка про норми та зразки поведінки у сім'ї й суспільстві, що видозмінює усі соціалізаційні процеси, у тому числі й гендерну ідентифікацію вихованця.

Фактор фемінізації кадрового складу закладів утримання, де переважно працюють лише жінки, на нашу думку, значно утруднюють гендерну ідентифікацію та соціалізацію як хлопців, так і дівчат[2]. Відсутність можливості спостерігати та переймати специфіку поведінки дорослих обох

статей, а також відповідні професійні особливості взаємодії між статями не дозволяє формуватися уявленням про мужність та жіночність, ускладнюють розуміння еталонів поведінки "справжніх чоловіків та жінок", що ускладнює процес гендерної ідентифікації підлітків-сиротинців та видозмінює, знеособлює процес гендерної соціалізації.

З метою уточнення особливостей, пов'язаних з статево-соціальними суб'єктивними установками педагогічних працівників, що впливають на формування гендерного поля, проведено пілотажне дослідження, яке визначає якісний та кількісний показник сформованості гендерних характеристик та установок. За результатами дослідження можна говорити про гендерну як привацію, так і депривацію підлітків, які виховуються в дитячому будинку. Результати наших досліджень чітко вказують на сформованість в педагогічній та виховній діяльності гендерних поведінкових установок переважно на рівні усередненого як у дівчат, так і юнаків, що сприяє перш за все не андрогінному типу ідентифікації, а гендерно-рольовому дефіциту. Він у свою чергу затримує гендернорольову ідентифікацію, блокує важливі потреби у рольовому розвитку, внаслідок чого гендерна роль не формується або формується частково, недостатньо, з серйозними відхиленнями. Тому в нашому випадку ми вважаємо, що показник андрогінності при діагностуванні психологічної статі слід розглядати як синонім незрілого типу ідентифікації. Все це визначає перспективу нашої подальшої роботи з педагогами у пошуку компенсуючих механізмів та стимулів через розвиток гендерноорієнтованих компетенцій та поведінкових патернів, з метою ефективної соціально-педагогічної адаптації сиріт подальшому в суспільстві.

Література

- 1.Берн Ш. Гендерная психология /Ш.Берн.-СПБ.:прайм-ЕВРОЗНАК, 2004.-320с
- 2.Кікінеджі О.М. Формування гендерної культури молоді:Науково-методичні матеріали до тренінгової програми:навч.пос./О.М. Кікінеджі, О.Б. Кізь.-Тернопіль: ТНПУ ім. Гатюка, 2009,-160 с
- 3.Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис/ Э.Эриксон.-М.:Прогресс, 1996.-344с.